moc udělená právnímu zástupci a jeho oprávnění k podání a provedení odporu podle § 38 řádu o zbav. svéprávnosti.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1937, R I 86/37.)

Usnesením okresního soudu ze dne 5. listopadu 1935 byl Josef K. zbaven částečně svéprávnosti pro duševní chorobu a bylo vysloveno, že se účinnost usnesení počíná jeho pravomocí. Josef K. podal včas odpor proti řečenému usnesení a předložil dodatečně plnou moc Dr. Ludvíka J. ze dne 29. ledna 1936, načež za řízení o odporu dne 30. března 1936 zemřel. Krajský soud vyřídil přes to věcně jeho odpor dne 5. června 1936, nevyhověv mu.

Nejvyšší soud z podnětu rekursu zrušil napadené usnesení i s předchozím řízením, počínaje dnem 30. března 1936, t. j. úmrtím Josefa K. jako zmatečné a řízení o zbavení svéprávnosti Josefa K. k uvedenému dni zastavil.

Důvody:

V řízení o zbavení svéprávnosti má býti zjištěno, zda se některé osobě nedostává způsobilosti k jednání, nebo zda se jí má odníti a má-li jí býti ustanoven zákonný zástupce k hájení jejích zájmů. Jde tu o řízení ochranné podle § 21 obč. zák., ne však o řízení sporné. Smrtí osoby, o kterou v tomto řízení jde, nastává konec její jako subjektu práv a závazků, takže se další řízení o zbavení svéprávnosti stává tímto okamžikem bezpředmětným, neboť odpadá jeho účel, t. j. poskytnutí ochrany dotčené osobě. Úmrtím Josefa K. zanikla také plná moc Dr. Ludvíka J. podle § 9, odst. 1, zákona č. 100/1931 Sb. z. a n. a § 1022 obč. zák. (srv. rozh. č. 12777 Sb. n. s.) a skončilo tím i samostatné právo téhož zmocněnce k podání a provedení odporu podle § 38 řádu o zbav. svépráv. č. 207/1916 ř. z. Po smrti Josefa K. nemělo proto býti v řízení pokračováno, nýbrž mělo býti zastaveno (srv. Hartmannova Sbírka vzorců k řízení nespornému, poznámka 1, k vzorci č. 114). Usnesení o zbavení svéprávnosti nemohlo tedy nabýti účinnosti. V řízení scházel po 30. březnu 1936 vůbec způsobilý účastník, jest tudíž od řečeného dne zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. a bylo je proto, počínajíc dnem 30. března 1936, zrušiti. Ježto zastavení řízení nevyslovil soud jednající o odporu, učinil tak nejvyšší soud.

Čís. 16015.

Právní povaha t. ř. výkupní renty, poskytnuté bývalým státem Rakousko-uherským koncesionáři železnice »C. k. priv. severní dráhy císaře Ferdinanda« na základě dohody schválené a uveřejněné zákonem č. 212/1906 ř. z.

Řečená renta jest ekvivalentem toho, co železničnímu koncesionáři ušlo v provozu železničního podniku tím, že nemohl využitkovati udělenou koncesi až do skončení koncesní doby, tedy výnosem, nikoli realisátem základního jmění koncesionáře.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1937, Rv I 1037/35.)

Žalující firma, jež jest akcionářkou žalované firmy »Severní dráha Ferdinandova«, akc. spol. v M. O., se domáhá určovacího výroku, že usnesení valných hromad žalované společnosti konaných dne 3. června 1932 a dne 30. května 1933, pokud se jimi přiznává správní radě 5%ní tantiema za rok 1931 z částky 18,015.958 Kč 05 h a za rok 1932 z částky 18,029.744 Kč 94 h po případě z částek odpovídajících výtěžku výkupní renty žalované společnosti, jsou neplatná, odporují stanovám, zákonu a zvyklostem, jsou pro žalobkyni nezávazná a neúčinná a že žalovaná společnost jest povinna to uznati. K odůvodnění žaloby přednesla po formální stránce, že jako akcionářka má zájem na dodržování stanov a zejména ustanovení o rozdělování čistého zisku, který jest počítáním tantiem z výkupních rent v neprospěch akcionářů snižován, a že protestovala proti návrhům správní rady na přiznání tak vysoké tantiemy, a má zapotřebí brzkého zjištění neplatnosti usnesení uvedených valných hromad, aby z něho mohla vyvoditi důsledky jmenovitě pro svůj nárok na dividendu, který podléhá krátkodobému promlčení, ve věci samé pak toto: Žalovaná společnost, původně zřízená k provozování železnice mezi Vídní a Bochňou, se věnovala postupem času také jiné činnosti, jmenovitě báňské, a v roce 1908 uzavřela dohodu s bývalým státem Rakouskouherských, podle níž s účinností od 1. ledna 1906 byly zestátněny veškeré její železniční podniky a žalovaná za ně obdržela smluvenou cenu ve formě výkupní renty placené nyní nástupnickými recte cesionářskými státy bývalé monarchie, zejména Československou republikou a Polskem, takže se provozovací činnost žalované vztahuje nyní pouze na báňské podniky a důlní dráhy, jakož i na různé reality. Tvrdila dále, že se zřením na tento historický vývoj majetkových poměrů žalované tvoří základní pramen jejích příjmů: a) výtěžky podniků, které žalovaná provozuje, t. j. výtěžky báňské dráhy, uhelných dolů, koksovny »F« a elektrické ústředny a hospodaření s ostatním majetkem; b) výtěžek výkupní renty za železnice, t. j. platy docházející k úhradě zcizovací ceny železnic. Tato podvojnost pramenů příjmů jest vyjádřena ve stanovách, které liší »provozní přebytky« od »výtěžku kupních rent« (§§ 12, 13 a), 47, 47 a), 51 stanov). Podle § 47 a) stanov se má na tantiemy správní rady upotřebiti, počínaje rokem 1928, 5% provozních přebytků. Žalovaná firma schválila v roce 1932 a 1933 účetní závěrky, v nichž byl uveden čistý zisk žalované společnosti za rok 1931 18,058.817 Kč 56 h, z čehož výtěžek výkupní renty činil 18,015.958 Kč 05 h, za rok 1932 18,051.304 Kč 50 h, z čehož výtěžek výkupní renty činil 18,029.744 Kč 94 h. Roku 1932 se valná hromada usnesla vyplatiti 5% tantiem z celého čistého zisku 902.940 Kč 88 h a roku 1933 rovněž stejným způsobem 902.565 Kč 23 h, tedy neprávem z částek výkupních rent, které nemají povahu čistého zisku. Usnesení valných hromad žalovaných konaných v roce 1932 za rok 1931 a v roce 1933 za rok 1932, pokud se jimi přiznává členům správní rady tantiema též z částek připadajících na renty shora uvedené, odporuje stanovám žalované společnosti a jest neúčinné resp. neplatné a pro žalující nezávazné, poněvadž se tantiema přiznává též z výtěžků výkupních rent, které nejsou provozovacím přebytkem, nýbrž prodejní cenou za železnice, tedy realisátem základního jmění společnosti nepodrobeným

zvláštní dani výdělkové a porušují tudíž usnesení shora zmíněné stanovy. Usnesení ta odporují také obchodním zvyklostem, podle nichž jest rentu jako část kupní ceny prodaného majetku vyúčtovati na účtě základního jmění a tedy bez vlivu na výsledky obchodního roku. K výkladu ryzího zisku nutno tu užíti analogicky §§ 76, 77 a 78 zák. o přímých daních. Podle uvedených předpisů a se zřetelem na ustanovení § 3 smlouvy ze dne 3. srpna 1906 musí výkupní renta, o niž ve sporu jde, býti vyloučena z rozvahových přebytků. Přiznání tantiemy z výkupní renty odporuje i zákonu, neboť § 38 akc. reg. výslovně stanoví, že tantiema může býti správní radě přiznána buď podílem na ryzím výtěžku nebo jiným způsobem. Poněvadž výkupní renta je příjem dosažený zpeněžením části na majetku, není za žádných okolností ryzím ziskem. I kdyby byla bilančním přebytkem, musí býti při výpočtu 5% tantiemy z tohoto přebytku vyloučena.

Naproti tomu namítla žalovaná společnost: 1. Výkupní renta jest výnosem co do svého vzniku. Stát podle § 5 úmluvy ze dne 10. ledna a 17. července 1885 a § 12 nové koncesní listiny a smlouvy ze dne 3. března 1906 schválené a uveřejněné zákonem ze dne 31. října 1906, č. 212 ř. z., převzal sice koncesované železnice do vlastního provozu, ale nabyl vlastnictví všech železničních pozemků a staveb s veškerým příslušenstvím, a to zcela bezúplatně. Přiznal sice žalované roční rentu až do 31. prosince 1940, ne však jako »splátku na zcizovací cenu železničního majetku«, nýbrž jako ekvivalent zisku, který by žalované plynul po zbývající ještě koncesní dobu, což je zřejmé ze směrnic daných a skutečně použitých pro její vypočtení a což ostatně uznal také bývalý správní soud vídeňský. 2. Renta jest výnosem též se zřetelem na nynější činnost žalované společnosti, neboť podle § 2 stanov je žalovaná povinna: a) hájiti všech oněch práv, vyplývajících pro společnost z § 1 dotčené dohody ze dne 3. března 1906, b) provésti tuto dohodu, což vyžadovalo zejména v létech popřevratových úsilovné práce nejen správní rady, ale i úřednictva. Toliko z důvodů správních a účetního přehledu je výtěžek renty uváděn pod zvláštní položku, stejně jako před zestátněním byl výtěžek jednotné koncesované sítě hlavní dráhy uváděn odděleně od výtěžků místních drah. 3. Jako výnos tvoří renta po odečtení nákladů s ní spojených část čistého zisku uvedeného v hlavní roční bilanci, stejně jako ostatní příjmy z podnikání společnosti. 4. Renta, jsouc částí čistého zisku, sdílí jeho osudy. Stanovy užívají výrazů »provozní přebytky«, »provozní výtěžky«, promíseně a zahrnují jimi též výtěžek výkupní renty. Tato renta je po právu jako součást čistého zisku základem pro vyměření 5% tantiemy a napadená usnesení valných hromad neodporují ani stanovám, ani obchodním zvyklostem a obyčejům. 5. Daňové zákonodárství ukazuje nejlépe, že renty na zestátnění železnice sluší posuzovati jako výnos a nikoli kapitálový příjem. Již zákon o přímých daních z 25. října 1896, č. 220 ř. z. podrobil tyto renty dani rentové (§§ 124, č. 5 a 131, písm. a), tedy dani výnosové. Rovněž náš zákon o př. d. č. 76/1927 č. 76/1927 Sb. z. a n. je považuje za výnos (§ 79 lit. m) řeč. zákona). 6. Žaloba, již jest posuzovati podle § 228 c. ř. s. jest nepřípustná také formálně, neboť nejsou tu podmínky pro určovací žalobu a zejména tu není právní zájem na brzké zjištění, což

jest viděti z toho, že žalující firma podala proti usnesení valné hromady konané již v roce 1932.

Soud prvé stolice zamítl žalobu. Důvody: Žalobu, jíž akcionář napadá usnesení valné hromady, jest pokládati za žalobu určovací podle § 228 c. ř. s. (rozh. č. 9738 Sb. n. s.). Jest tudíž na žalobkyni, aby prokázala, že má právo plynoucí pro ni, ať již ze stanov, zvyklostí nebo zákona, a že má zájem na brzkém určení, že toto právo bylo napadeným usnesením porušeno. Co se týká předmětu žaloby, jest jím ve skutečnosti, třebas žalobní žádost zní na určení neúčinnosti usnesení valných hromad, právní (členský) poměr žalobkynin k žalované společnosti a určení jejího práva na podíl na čistý zisk, jež schválenou bilancí jest dotčeno, tedy předmět přípustný podle § 228 c. ř. s. Ze skutečností mezi stranami nesporných, že totiž žalobkyně jest akcionářkou žalované akciové společnosti a že valné hramady žalované společnosti ze dne 5. června 1932 a 30. května 1933 přiznaly správní radě odměnu (tantiemu) i z výtěžku renty, kterou žalovaná ve svých bilancích označuje jako »výkupní rentu«, a ze stanov zjistil soud, že, kdyby žalobkyní tvrzené porušení stanov a zákona bylo zjištěno, byl by již tím odůvodněn i její právní zájem na brzkém určení neplatnosti usnesení, poněvadž uvedeným porušením stanov, stejně jako porušením ustanovení § 38 akc. reg., zejména tedy přiznáním tantiemy z částky, která ziskem není, byli by ve svém podílu na zisku zkracováni akcionáři, mezi nimi i žalobce. Žaloba co do důvodu i co do svého účelu, jehož se domáhá (viz Hora, Čs. právo procesní II. díl, str. 155) tkví v právních poměrech žalobkyně, a to v jejím členském poměru k žalované společnosti a zájem na brzkém určení je s dostatek odůvodněn tím, že usneseními valných hromad byl členský nárok na zisk individualisován v pohledávce akcionářově na vyplacení určité částky zisku (dividendy), kterýžto nárok podle § 49 stanov společnosti ve znění změněném ve IV. dodatku k stanovám schváleným ministerstvem vnitra dne 8. června 1923 pod č. j. 39610/1923 propadá, nebyl-li vybrán v pěti letech, ve prospěch společnosti, takže žalobkyně, chce-li se domáhati, jak tvrdí vrácení částek neprávem na tantiemách správní radě vyplacených, má k tomu zapotřebí zjištění v době co nejkratší.

Ve věci samé jde v podstatě o výklad stanov a zejména o určení hospodářské a právní povahy výkupní renty (Einlösungsrente), zejména o to, je-li výkupní renta výnosem či jen úhradou na kapitál. Sedes materiae je v § 47 a) stanov žalované společnosti. Stanovami žalované strany zjistil soud: Podle § 2 a) je vyhrazeno valné hromadě usnesení o použití čistého zisku. Podle § 47 a) se z provozních přebytků, vyplývajících z účtů a sestavených podle § 46 stanov vyjma převod zisku, upotřebí nejdříve 5% na tantiemu správní rady. Ostatní přebytky slouží pak: 1. umoření akcií podle umořovacího plánu (§ 13 a), 2. k rozdělení dividendy na akcie koncem účetního roku ještě neslosované až do výše 4% výplatní částky 3.000 Kč. Ze zbytků provozních výtěžků, který potom zbude, se vyloučí: a): částka až do výše rozdílu, o který súčtovaný čistý výtěžek výkupní renty přesahuje potřebu vyplývající podle § 1 a) a 2 a), se vyplatí podle výše této částky dodatková dividenda na akcie v účetním roce ještě neslosované a na akcie požitkové, b) přeby-

tek, který ještě potom zbude, slouží, nerozhodne-li valná hromada jinak, rozdělení superdividendy na všechny akcionáře a všechny majitele požitkových akcií. Užívá tedy § 47 a) různých označení: »provozní přebytky«, »ostatní přebytky« a »provozní výtěžky«. Žalobkyně, opírajíc se o uvedenou nejednotnost terminologie, vidí v tom argument, že stanovy rozlišují mezi provozními přebytky a výtěžkem výkupních rent, které jsou podle něho realisátem základního jmění společnosti. Soud však nedošel rozborem stanov k názoru, že stanovy rozlišují mezi provozními výtěžky resp. přebytky a výtěžky výkupních rent. Především § 47, odst. 1 stanov zřejmě nasvědčuje tomu, že výrazy »provozní přebytky« a »provozní výtěžky« jsou stejnoznačné, jak žalobce sám připouští a jak plyne nesporně ze srovnání §§ 12 a 13 a) stanov. Logický a historický výklad § 47 a) vede k závěru, že výraz »ostatní přebytky« uvedený v odst. 1 řečeného paragrafu má význam toliko kvantitavní ve smyslu »zbytek přebytků« a nikoli kvalitativní ve smyslu »výtěžek výkupních rent«, jak tvrdí žalující. Především § 47 stanov a jeho změny ukazují, že byly výtěžky výkupních rent počítány před rokem 1929 do provozních přebytků resp. výtěžků a že, jak z odst. 3 a 6 řečeného paragrafu je patrno, částka výkupních rent byla pouhou účetní veličinou pro vypočtení příspěvku pro fond pro umořování akcií. Výklad § 47 a) zastávaný žalující firmou jest nepřijatelný též proto, že ve svých důsledcích dospívá k závěru, že § 47 a) nemá žádného ustanovení o použití výtěžků výkupních rent, pokud převyšují potřebu: 1. k umoření akcií podle umořovacího plánu (§ 13 a)), 2. k rozdělení dividendy na akcie koncem účetního roku ještě neslosované až do výše 4% výplatní částky 3.000 Kč, neboť další ustanovení o rozdělení zbytku »provozních výtěžků« týkalo by se podle žalobkynina tvrzení již jen výtěžků provozních mimo částku výkupních rent jako v odst. 1. Tímto výkladem žalobkyniným, jenž násilně vyjímá z logické stavby § 47 a) text od slov »Ostatní přebytky... 3.000 Kč«, vznikla by tak závažná mezera, která mizí, když se § 47 a) vykládá jako obsahově jednotný celek. Soud má za to, že uvedený paragraf stanoví postupně směrnice pro rozdělování čistého zisku a v každém oddílu následujícím pojednává vždy o zbytku výtěžku zbylých po provedení odpočtů nařizovaných v ustanovení předchozím; argumentem velmi zřetelným je slovo »potom« na počátku 3. odstavce před odstavcem uvedeným pod písm. a). Kdyby odstavec ten měl přes předchozí oddíl, upravující obsahově jiný druh výtěžků, navazovati jako pokračování na první větu téhož paragrafu, muselo by se to státi jiným důraznějším způsobem, a slovo »potom« dalo by se tu sotva vysvětliti, když slovo »totéž« pod písm. b) odkazuje na ustanovení bezprostředně předcházející a o stejném druhu výtěžků pojednávající. Dále by bylo nápadné, že ustanovení o upotřebení odchylného výtěžku je pokračování prvé věty obsahově různé, aniž rozdíl je jakkoli vyznačen, alespoň novým odstavcem. Dikce § 47, odst. 3 a 6 »má se uložiti z provozních přebytků, vyúčtovaných podle § 46, nejméně 25% z čistého výtěžku ze zúčtovaných výkupních rent...«, nasvědčuje tomu, že výkupní renta je kryta pojmem »provozní výtěžky«. Stejně i § 47 a), odst. 2 a) ukazuje, že výtěžek výkupní renty je zahrnován výrazem »provozní výtěžky«, § 13 a) posl. odstavec a § 51 stanov

mají zvláštní ustanovení o výkupní rentě, ale a contrario jest míti za to, že by to stanovy, pokud by mířily výhradně jen na toto ustanovení, byly výslovně uvedly, jako v uvedených případech. Těmito úvahami došel soud k názoru, že stanovy užívají výrazů »provozní přebytky«, provozní výtěžky«, »provozní přebytky resp. výtěžky« promiscue a že se zřetelem na odkaz § 46 stanov je dotčenými výrazy míněn čistý zisk, kterým jest rozuměti částku, o niž převyšuje podle závěrečné bilance aktivní jmění společnosti základní kapitál a dluhy společnosti (Wenig, Příručka, sešit 5, str. 117). Zejména § 10 stanov, jenž odkazuje na §§ 47 a 51, je v tom směru příznačný. Zprávami žalované firmy za obchodní rok 1931 a za obchodní rok 1932 má soud za prokázáno, že na účtě ztráty a zisku vychází jako částka ryzího zisku: za rok 1931 18,058.817 Kč 56 h, za rok 1932 18,051.304 Kč 50 h a že výtěžek výkupních rent činí za rok 1931 18,015.958 Kč 05 h za rok 1932 18,029.744 Kč 94 h. Žalobkyně však upírá výtěžkům výkupních rent povahu výnosu vůbec, tvrdíc, že jde o náhradu za kapitál, o splátky za trhovou cenu za zestátněné železnice. Proto se musil soud zabývati právní a hospodářskou povahou výkupní renty. Za tím účelem musel se soud obírati též právní povahou koncese a úmluvy o vykoupení jednotné koncesované sítě hlavní dráhy a místních drah bývalé c. k. priv. severní dráhy císaře Ferdinanda ze dne 6. března 1906, schválené zákonem ze dne 31. října 1906, č. 212 ř. z., a zejména způsobem výpočtu výkupní renty. Žalující pokládá výkup (Einlösung) uvedených drah za trhovou smlouvu (podle §§ 1053 a násl. obč. zák.). Soud však má za to, že nelze na tuto dohodu pohlížeti výhradně pod zorným úhlem soukromého práva, jako to činí žalující firma. Na základě zákona ze dne 6. září 1885, č. 122 ř. z., schvalujícího ujednání ze dne 10. ledna a 17. července 1885, byla žalované společnosti udělena koncesní listinou ze dne 1. ledna 1886, č. 7 ř. z. místě původní koncese ze 4. března 1836 (Politische Gesetzessammlung sv. 64., č. 50, str. 436) a koncesí pozdějších, nová železniční koncese, kterou bylo žalované propůjčeno právo k provozu na všech společností dosud vystavěných anebo jí získaných železnicích, které mají sloužiti veřejnému provozu. Doba trvání koncese byla stanovena až do 31. prosince 1940, kdy mělo přejíti na stát bezplatně vlastnictví koncesovaného podniku, železnic, pozemků a staveb, které k nim patří, se vším movitým i nemovitým příslušenstvím, čítaje v to jízdní park (§ 11 konc. listiny, § 6 ujednání; t. zv. právo nápadu — Heimfallsrecht). Kromě tohoto normálního způsobu zániku koncese uvádí koncesní listina dva mimořádné způsoby zániku koncese: 1. § 12 konc. listiny vyhrazuje státu právo vykoupiti resp. správněji vyplatiti (odplatiti — einlösen) koncesi kdykoli po 1. lednu 1904, t. j. ještě před dovršením koncesní doby s tím, že také v tomto případě přejde na stát vlastnictví železnic a jejich příslušenství ve stejném rozsahu. Stát převzal závazek platiti v tomto případě roční rentu rovnající se průměrnému ročnímu čistému výnosu provozu koncesovaných železnic podle průměrů posledních sedmi let před zestátněním podniku s vyloučením dvou let nejméně příznivých. 2. § 38 konc. listiny vyhradil státu právo v případě opakovaného porušování nebo nešetření předpisů obsažených v koncesní listině, v koncesních podmínkách, aneb povinností

zákony uložených, měniti po předchozí výstraze příslušná opatření a podle okolností i před uplynutím koncesní doby prohlásiti koncesi za uhaslou. Především jest uvážiti, že uvedená železniční koncese je typem ryzí koncese vůbec, a to nejen podle koncesního zákona železničního č. 238/1854 ř. z., ale i se zřením na pojetí koncese jako privilegia (§ 8 řeč. zák.). Široké právo expropriační, přiznané železničnímu podniku v § 1 vyvlastňovacího zákona železničního č. 30/1878 ř. z., ukazuje zřetelně, že železniční koncese je vrchnostenský správní akt, kterým se příjemci uděluje právo zříditi a provozovati dopravní podnik, v kterémžto právu jsou obsažena též i oprávnění výsostní, tedy částice právní moci nad částí veřejné správy (veřejné služby) a veřejné moci v ní obsažené (Hácha, heslo Koncese, Slovník veř. práva, II. díl, str. 275). Tímto správním aktem se pro příjemce zakládají veřejná subjektivní práva. Adresát tohoto správního aktu nabývá sice podstaty železničního tělesa a nemovitosti do soukromého vlastnictví, jež je vyjádřeno v zápisu v železničních knihách, ale vlastnictví to je časově omezené a je příslušenstvím práva z koncese plynoucího, obdobně jako je tomu při právu stavby podle zákona ze dne 26. dubna 1912, č. 86 ř. z., a není možno uvažovati o železničním tělesu samostatně bez zřetele na trvání koncese. Tato úzká vzájemná souvislost jest vyjádřena v § 8 zák. č. 238/1854 ř. z., který zánik vlastnictví k železnici, základu a podstatě, k stavbám k železnici přináležícím spojuje se zánikem koncese. Bylo by proto pochybené uvažovati zvlášť o koncesi a zvlášť o železničním tělese a stavbách, o onom s hlediska práva veřejného, o tomto s hlediska práva soukromého. Ve světle vyložených všeobecných úvah bylo se soudu zabývati právní povahou ujednání o výkupu koncese ze dne 9. března 1906, schváleného a uveřejněného zákona z 31. října 1906, č. 212 ř. z. Žalující je na omylu, tvrdí-li, že jde o smlouvu trhovou, a konstruuje-li výkupní rentu jako splátku na trhovou cenu za železnici, berouc tudíž v úvahu jen podstatu železnice a nechávajíc stranou právo koncese samo. Vpravdě jde o případ zřeknutí se koncese žalovanou ve formě veřejné smlouvy (koncese se strany žalované) a zřízení náhradního dočasného práva na periodické požitky se strany státu, kteréžto právo mělo býti náhradou za ušlý výnos, odtud též název renta náhradní. Jde tedy o směnu dvou práv. Výkupní rentu nelze považovati za splácení trhové ceny z několika důvodů. Především právo provozovati železnice, jsouc svým původem reální výsostné právo, náleží k podstatě státní svrchovanosti a dalo by se sotva vysvětliti, že stát si kupuje práva, která plynou už z jeho povahy jako státu. Dále by se touto konstrukcí došlo k závěru, že stát kupuje akcesorium a poskytuje úplaty za principale, t. j. za zřeknutí se koncese, uvedené v § 18 úmluvy ze 3. března 1906. Mimo to je přímo nelogické, aby stát kupoval železniční podstatu, která mu po uplynutí koncesní lhůty připadá bezplatně a která je pouze vlastnictvím časově omezeným. Mimo to veškeré částky renty nebyly míněny jako jednotlivý celek, což nejlépe plyne ze srovnání § 3, písm. a) a b) s § 3, písm. c) a § 6. Kdežto v oněch případech mluví se o rentě a stanoví se pevné roční částky bez úroků s pevně stanovenými dny splatnosti, aniž se vůbec uváděla celková suma nebo kapitalisovaná hodnota těchto rent, je v tomto případě stanovena celková suma, která

se má zúročiti 5% až do úplného zaplacení. Jen tehdy by bylo možno pokládati roční částky za splátky na trhovou cenu, kdyby tato cena vůbec byla pevnou cifrou stanovena; ježto se to však nestalo, není možno mluviti o splátkách na trhovou cenu, když ta vůbec stanovena nebyla. Výkupní renta není tudíž cenou, nýbrž právem na pobírání požitků v přesně stanovených pravidelných obdobích časových. Právo to, samo povahy obligační, je podle ustanovení koncese a dohody ze dne 6. března 1906 náhradou za práva na výnos z koncese plynoucí. Koncese jako právo, tedy abstraktum, nemá podstaty materiální a jest jen výnosovým pramenem. Proto ať cena, ať náhrada daná na místě ní má rovněž povahu výnosu, jenž z práva jako pramene při zachování jeho neztenčenosti plyne. Tento názor je potvrzen také způsobem výpočtu roční částky výkupních rent. Za základ byl položen čistý výnos posledních sedmi let před zestátněním s vyloučením dvou let nejméně příznivých, a to částka 30,117.862 K. K tomu bylo připočteno a) kuponový kolek 101.608 K, b) tantiemy správ. rady 79.807 K, celkem tedy 30,299.277 K. Z toho byla vyloučena úroková kvota spojovací dráhy 33.374 K, takže zůstatek činil 30,265.903 K. Co do zdanění existovala různost názorů mezi výpočtem státní správy a výpočtem žalované. Ona považovala výkupní rentu za podrobenu dani rentové, tato za podrobenu zvláštní dani výdělkové, čímž vznikal rozdíl 201.382 K, a mimo to žalovaná připočítala k částce výkupní renty a) aktivní úroky a ažiový zisk 410.576, b) všeobecné správní výdaje 84.000, takže státní správa docházela k částce zdanitelné roční renty 33,628.790 K, kdežto žalovaná k částce 34,324.748 K. Vznikla tedy diference 695.958 K, která byla odstraněna dohodou tak, že státní správa k svému výpočtu dodala 301.210 K a žalovaná svůj požadavek snížila o 394.748 K a výše renty byla stanovena dohodou na 33,930.000 K. Z částky takto stanovené byla odečtena daň 3,393.000K, takže čistá výše roční renty po odečtení daně stanovena byla na 30,537.000 K za hlavní síť (Bericht des Subkomitees des Eisenbahnausschusses, Beilage Nr. 2716 der Beilagen zu den stenographischen Protokollen des Abgeordnetenhauses, XVII. Session, 1906, str. 57 násl., Bericht des Eisenbahnausschusses, táž příloha, str. 1 a násl., Tabelle A, táž příloha, str. 49). Než i další ustanovení ujednají ze dne 6. března 1906 potvrzují názor soudu, že výkupní renta je v tomto případě náhradním právem a nikoli splátkou na kupní cenu železnic. Především jest míti na zřeteli, že úmluva ze dne 6. března 1906 podle čl. I. zákona ze dne 31. října 1906 měla za předmět 1. výkup (Einlösung) jednotně koncesované sítě hlavní dráhy a místních drah tehdejší c. k. priv. severní dráhy císaře Ferdinanda v rozsahu uvedeném v § 1 dotčené úmluvy; 2. nabytí (Erwerbung) několika částí ostatního jmění řečené společnosti státem; 3. převzetí (Uebernahme) společností horní dráhy do státního provozování. I. Podle § 1 řeč. úmluvy žalovaná převádí se zpětným účinkem od 1. ledna 1906 do vlastnictví státní správy a tato přejímá ve své vlastnictví v § 1 úmluvy vyjmenované železniční trati. II. Podle § 3 je státní správa zavázána zapraviti toto výkupné (den nachstehenden Einlösungspreis entrichten): a) za železnici i s příslušenstvím v § 1 pol. I. uvedené, jednotně koncesované, roční rentu od 1. ledna 1906 do 31. prosince 1940 částkou 30,537.000 Kč, b) za

místní dráhy s příslušenstvím uvedené v § 1 pol. II. pod b) až k) roční renty uvedené v příloze A., která je prohlášena za součást úmluvy, c) za místní dráhu z Kroměříže do Zborovic i s příslušenstvím v § 1, pol. II. pod a) uvedenou, kapitál 1,559.654 K, který budiž úrokován pěti procenty od 1. ledna 1906 až do dne platebního. III. Podle § 4 převzala státní správa na srážku z ročních rent shora pod a) a b) (nikoli na srážku kapitálu pod c) uvedených v § 4 vypočtené společnostní prioritní zápůjčky, a to tak, že úroky a umořovací kvoty prioritních zápůjček budou sráženy z polovičních rent ročních, tvořících výkupné (Einlösungspreis), jak shora pod a) a b) jsou uvedeny. Už z tohoto ustanovení je patrno srovnáním ustanovení pod a) a b) a c), že výkupní renta není náhradou za kapitál, tedy kupní cenou, poněvadž by se jednak odpočet úroků a kapitálu prioritních zápůjček stal úhrnnou částkou od celkové sumy kupní ceny a jednak by bylo nevysvětlitelné, proč, když úplata ve všech třech případech je naprosto stejné povahy, mají pro srážky na umořování a úrokování prioritních zápůjček význam jen kupní renty pod a) a b). IV. Podle § 5 dotč. úmluvy se žalovaná společnost zavazuje dále odevzdati do vlastnictví státu a) nemovitosti (Realitäten) uvedené v příloze B, která je prohlášena za součást úmluvy i s příslušným inventářem za kupní cenu (gegen Bezahlung eines Kaufpreises) 3,715.000 K se 4% úroky od 1. ledna 1906 až do dne zaplacení, b) v jejím vlastnictví jsoucích 3936 kusů akcií c. k. priv. Ostravsko-frýdlantské železnice s dividendovými kupony od 1. ledna 1907 za náhradu (gegen ein Entgelt) 3,936.000 K se 4% úroky od 1. ledna 1906 do dne zaplacení. Podle § 6 řeč. úmluvy roční důchod 64.637 K 26 h, který měl až do konce roku 1940 býti vyplácen žalované společnosti na základě úmluvy ze dne 14. března 1888 jako náhrada za to, že stát nabyl jedné šestiny společenstevního vlastnictví Vídeňské dráhy spojovací, bude vykoupen (wird ..... abgelöst) tak, že stát zaplati kapitál 1,058.382 K 74 h s 5% úroky od 1. ledna 1906 až do dne zaplacení. § 18 řeč. úmluvy obsahuje ustanovení, že, jakmile se smlouva stane perfektní, pozbudou moci všechny koncese, které žalované byly dány nebo na ni převedeny pro železniční trati státem vykoupené. Především z uvedeného vyplývá, že vedle výkupu koncesních práv rentami, řečená úmluva ze dne 6. března 1906 obsahuje ustanovení a) o výkupu výkupní renty za Vídeňskou dráhu spojovací, b) výkup koncese pro místní dráhu z Kroměříže do Zborovic za celkový kapitál, c) trhovou smlouvu o nemovitostech a movitostech (IV.). Z toho je viděti, že řečená úmluva ze dne 6. března 1906 je hybridním útvarem, kde jsou upraveny poměry veřejného práva (sub a) a b) vedle poměrů práva soukromého (sub c). Se zřením na ustanovení pod c) uvedené je vzdání se námitky zkrácení přes polovici ceny uvedené v § 15 zcela odůvodněné a nelze z něho nic dovozovati pro právní povahu výkupu železnic. Než i další úvahy potvrzují názor soudu, že výkupní renty jsou odplacením za zrušení koncesí podle § 18, odst. 3, a nikoli splátkami na trhovou cenu železnic. Žalující tvrdí, že bezplatný přechod vlastnictví k železnicím mohl nastati toliko normálním vypršením koncesní doby koncem roku 1940. Tím se dopouští chyby shora již uvedené, že soukromoprávní, časově omezené vlastnictví k železnicím konstruuje bez

zřetele na hlavní právo z koncese plynoucí. Soud má však za to, že vlastnictví železnic přechází na stát ve všech případech, kdy koncese zaniká, tedy též v případě výkupu (§ 12 konc listiny) a prohlášení koncese za uhaslou (§ 38 konc. listiny), pokud výslovně není v koncesní listině jinak uvedeno, neboť v opačném případě by v uvedených dvou případech nastaly situace velmi komplikované, které alespoň pro případ § 38 konc. listiny nejsou řešeny. Podle § 11 konc. listiny je při vypršení koncesní doby státní správa povinna zaplatiti odškodné za železniční park, a to nikoli jako trhovou cenu, nýbrž, nedohodnou-li se strany, jako odškodnění podle předpisů o vyvlastnění k účelům zřízení a provozu železnic. V případě výkupu železnic před uplynutím koncesní doby se však podle § 12 konc. listiny neplatí za železniční park žádná náhrada (eine besondere Vergütung nicht zu leisten ist). Z toho nutno argumento a maiore bezesporně usouditi, že tím méně bude se platiti náhrada za železniční podstatu, která po uplynutí koncesní lhůty ipso iure (durch das Gesetz) přechází na stát. Ostatně provedení výkupu shora uvedeného potvrzuje tento názor: Stát koupil toliko reality, t. j. budovy, které podle konces. zákona želez. č. 238/1854 ř. z., § 8, zůstávají ve vlastnictví koncesionáře i po zániku koncese, a bylo by nevysvětlitelno, proč řečená úmluva ze dne 6. března 1906 zásadně obsahově i formálně rozlišuje mezi výkupem železnic ročními rentami a koupí železničních realit, počítajíc k oněm zejména železnice samy, pozemky a stavby, které k nim náleží, jejich veškeré nemovité a movité příslušenství, čítajíc v to železniční park, inventární věci a všeliké zásoby, pak kromě společnostní horní dráhy, veškeré vlečné dráhy a jinaké vedlejší koleje žalované náležící a k společnostním místním drahám se připojující, bez rozdílu, zda jsou řečené věci již zapsány v železniční knize nebo ne. Ani z toho, že smlouva užívá slova »výkupní c e n a«, nelze nic vyvozovati pro právní povahu výkupu železnic, poněvadž nesluší lpěti tu na jednotlivých slovech, nýbrž jest spornou otázku tu řešiti ze smyslu celé úmluvy. Stejná úvaha platí též o námitce, že § 4 úmluvy ze dne 10. ledna a 17. července 1885, schválených zákonem č. 122/1885 ř. z., mluvě o zániku koncese dne 31. prosince 1940, užívá slov »T í m t o okamžikem« a »T e n t o převod vlastnictví nastane bezúplatně«. Řečená úmluva resp. zákon mají na mysli toliko normální způsob ukončení koncesního poměru. Naopak i grammatický výklad potvrzuje názor soudu, neboť nikde se v příslušných zákonných resp. smluvních textech v příčině výkupu nemluví o trhové smlouvě, o koupi resp. prodeji železnic, o kupní ceně, nýbrž je užíváno důsledně slova »Einlösung«, einlösen, t. j. vyplatiti, odplatiti, ačkoli bylo přirozeně jednodušší užíti běžných technických termínů. Ani to, že výkup byl proveden dohodou zákonem schválenou, není důkazem o tom, že jde o trhovou smlouvu. Již shora bylo řečeno, že předmětem této dohody kromě ustanovení čistě soukromoprávních o prodeji realit a akcií a způsobu zaplacení náhradních rent jsou veřejná práva subjektivní. I veřejné právo má pak relace, v kterých stát, ač je nositel vrchnostenské moci, vystupuje jako koordinovaná osoba ve vztahu k jednotlivci, ať osobě fysické, či právnické, aniž je možno tvrditi, že v každém takovém případě jde o soukromoprávní poměr (srv. nauku o veřej. smlouvách). V souzeném

případě, jak z řečených už příloh k stenografickým protokolům železničního výboru poslanecké sněmovny je patrno, byla volena forma dohody, aby se předešlo velkým a zbytečným soudním sporům. Soud neshledal ve tvrzeních žalující nic, co by bylo s to změniti v podstatných bodech jeho názor, že železnice (železniční podstata) připadly státu bezplatně i při výkupu a že výkupní renty jsou výnosem žalované firmy, a to výnosem čistým. Tvrzení, že by žalovaná musela železnice provozovati, aby bylo možno mluviti o výnosu, není oprávněno. V počátcích rozvoje železnic bylo běžnou formou státní podpory zajišťovati soukromým společnostem určitý minimální výnos (srv. § 1, posl. odst., úmluvy ze dne 10. ledna a 17. července 1885, schválené zákonem č. 122/1885 ř. z., kterým ponechány v platnosti §§ 17 až 20 koncesní listiny ze dne 6. května 1876, č. 82 ř. z. pro moravskoslezskou severní dráhu). Stát zaručoval minimální výnos se zřetelem na to, že železnice plnila též určité poslání veřejné (na př. doprava pošty atp.) a že byla součástí veřejných služeb, na jichž chodu má stát veřejný zájem, jehož uspokojení osobou soukromou byl ochoten honorovati. Částky takto placené byly odměnou za to, co podnik plnil zároveň v zájmu veřejném. S hlediska hospodaření železničního podniku nutno pokládati dotaci za výnos, poněvadž i on byl výsledkem jeho hospodaření. Jestliže však stát, jako tomu je v souzené věci, převzal podnik celý do své režie a na zbytek koncesní doby se zavázal platiti určité roční částky, vypočtené podle průměru čistého ročního zisku, nejde o nic jiného než o náhradu za čistý výnos, který společnosti ušel ve zbytku kancesní doby, a mají řečené částky náhradní s hlediska národohospodářského povahu výnosu práva renty zřízeného jako náhrada za práva plynoucí z koncese. Hlediska daňová nejsou pro stanovení povahy určitého příjmu rozhodující, neboť postižení výnosů se může státi několika daněmi, a nelze z ustanovení o dani jedné vyvozovati všeobecné závěry. Mimo to ani osvobození určitého příjmu od daně není pro posouzení povahy příjmu rozhodující, neboť rozhodují tu zřetele finančněpolitické, a nikoli čistě národohospodářské a finanční. Je správný také názor, že nález správního soudu vídeňského (Budw. č. 7743 F) není pro posouzení věci rozhodující. Nicméně však nelze pominouti mlčením, že daňové zákonodárství, stavějící na výsledcích finanční vědy, zdaňuje zásadně výkupní renty daněmi výnosovými (§ 172, č. 5, zák. o př. d.). Jsou tedy výkupní renty výnosem žalované společnosti a nikoli realisátem základního jmění společnosti. Způsob výpočtu roční částky renty, jak shora je uveden, nezůstavuje pochybnosti o tom, že je to čistý výnos. Patří tudíž částka výkupních rent k zisku podniku a po odečtení generálních výdajů zbývá částka čistého zisku nebo, jak se stanovy žalované vyjadřují, »provozních přebytků«. Řešiti otázku, zda výtěžek výkupních rent je výnosem čistým nebo hrubým, považoval soud za zbytečné, neboť z částky čistého zisku, která je větší než výtěžek výkupních rent, není a nemůže býti patrno, do jaké výše je tvořena výtěžkem výkupních rent, a pokud snad z výkupních rent určité částky jsou odpočteny a zahrnuty do sumy všeobecných správních výdajů. Pro souzený spor je to zcela bezvýznamné, neboť soud, došed k závěru, že výtěžek výkupních rent je čistým výnosem žalované společnosti, má za to, že výtěžky výkup-

ních rent po právu figurují na účtu ztráty a zisku žalované v roce 1931 a 1932 a tudíž, že částky ryzího zisku v roce 1931 18,058.817 Kč 56 h, v roce 1932 18,051.304 Kč 50 h jsou po právu uvedeny v této výši. Tím také je vyvrácena námitka žalující firmy, že přiznání tantiemy z výkupní renty odporuje § 38 akc. reg. č. 175/1899 ř. z., který dovoluje přiznati tantiemy toliko podílem na ryzím zisku nebo jiným způsobem. Bylot shora dovoděno, že tantiemy byly vypočteny z částek, které jest považovati za ryzí zisk. Tvrzení žalobkynino, že § 46 stanov neurčuje nic bližšího o zjišťování čistého zisku, a že proto je nutno v tom směru užíti a) především zvyklostí, b) analogie §§ 76, 77 a 78 zákona č. 76/1927 Sb. z. a n., není důvodné. Především jest uvésti, že srovnáním čl. 216 obch. zák. §§ 49 až 52 akc. regul. jest zcela zřejmé, že čistý zisk jest to, co vychází jako přebytek rozvahových aktiv po odečtení všech pasiv a akciového kapitálu nebo v určitém období bilančním rozdíl mezi aktivy a pasivy. Analogie předpisu finančního, tedy veřejného práva nelze užíti, poněvadž analogie ta je zásadně nepřípustná. Mimo to je výraz »čistý zisk« běžným výrazem a o jeho výkladu platí všeobecné zásady interpretační. Zvyklostí nelze užíti vůbec, poněvadž jde o výklad stanov, jak žalující sama dovozuje, avšak stanovy žalované jsou jedním celkem a jsou aplikovány jen u ní a je zřejmé, že jinde nemohly dáti podnět k vzejití obchodních obyčejů neb zvyklostí; zvyklostí žalovanou samou vytvořených se žalující ani nedovolává. Ostatně by se zvyklosti nikdy nemohly vytvořiti contra legem (arg. čl. 1 obch. zákona) ani proti stanovám, neboť zákon ani stanovy nikde k tomu neposkytují právní základnu. V názoru, že výkupní renta jest výnosem, je utvrzován soud také úvahou, že při rentách věčných a vůbec právech časově neomezených mají roční požitky bezesporně povahu výnosu. Pouhé časové omezení uvedeného práva renty nemůže však kvalitativně změniti právní a hospodářskou povahu výtěžku stejného práva. V daném případě časové omezení trvání práva, jež bylo předmětem koncese, mělo pouze za následek nutnost zajistiti ve stanovách postupné splácení akcií (základního kapitálu) a vytvoření zvláštního fondu pro umořování akcií (§ 13 a), § 50 stanov). Podle § 33 č. 1 akc. regul. lze akcie spláceti pouze z ryzího zisku. Kdyby byl správný názor žalující firmy, že výtěžek výkupních rent je splátkou za zcizený majetek, nebylo by vůbec přípustné umoření z této částky akcie. § 50 č. 3 stanov žalované jasně stanoví, že se fond pro umořování akcií utvořil ukládáním nejméně 25% výtěžku ze zúčtovaných výkupních rent, což jasně nasvědčuje tomu, že při umořování akcií mělo býti užito též výtěžku výkupních rent; jest tedy výkupní renty započítati do ryzího zisku. Ježto v souzené sporné věci jde o v podstatě buď o výklad zákonů, nebo o výklad úmluv zákony schválených, anebo do koncesní listiny pojatých a o výklad stanov, je zcela bezvýznamné, jak žalovaná nazírá subjektivně na výtěžek výkupních rent, nebo jak jej účtuje a účetnicky v knihách vede. Způsob účetnického zápisu do obchodních knih nemůže nic měniti na vnitřní povaze práva a právních poměrů. Proto soud také veškeré v tom směru nabízené důkazy odmítl jako nezávažné (§ 275 c. ř. s.). Ježto jde o texty zákonné (zákony schválené) resp. o texty tvořící z moci zákona mezi stranami právo objektivní, nebylo potřebí zjišťovati úmysl

stran. Na základě shora zjištěného skutkového stavu a podle výkladu shora řečených ustanovení právních došel soud k názoru, že stanovy žalované firmy nebyly porušeny, že právo žalobkynino na podíl v čistém zisku nebylo dotčeno a že usnesení valné hromady žalované firmy ze dne 3. června 1933, schvalující účetní uzávěrku za rok 1932, pokud žalující firmou je napadáno, stalo se po právu a je vůči žalující firmě účinné. Odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvé stolice.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalující firmě je přisvědčiti, že není správný názor odvolacího soudu, který vyslovil v souzeném případě, že by se příčilo povaze trhové smlouvy, aby »pevnost konečné« cifry byla zjišťována násobilkou a sčítáním, poněvadž podle stálé praxe (rozh. č. 2090, 10025, 10325 Sb. n. s.) nemusí býti kupní cena číselné určitosti, nýbrž stačí její určitelnost podle pevného měřítka stranami ujednaného, nebo podle objektivních znaků, jež nejsou arciť závislé ani na subjektivním nározu stran, ani ponechány jejich libovůli. Byla-li v souzeném případě stanovena číselně určitá roční renta a stanovena přesně doba, po kterou jest ji platiti, byla by tu snadno určitelná konečná suma všech vyplacených rent. V tomto sporu však běží o vyřešení právní povahy výkupní renty uvedené v § 3 a) dohody ze dne 3. března 1906, zda je částí kupní ceny, či zda je výtěžkem provozním. Rozřešení této otázky závisí na výkladu dohody žalované se státní správou bývalého rokouskouherského státu ze dne 3. března 1906 ve spojitosti s koncesní listinou z 1. ledna 1886, udělenou žalované , a na výkladu zákona č. 212/1906 ř. z., kterým byla uvedená dohoda schválena. Podle § 11 koncesní listiny byla stanovena doba trvání koncese, udělené žalované, do 31. prosince 1940, kdy mělo státu připadnouti bezplatně celé vlastnictví koncesovaného podniku, železnic, pozemku a staveb s příslušenstvím. Stát však si v § 12 téže listiny vyhradil po 1. lednu 1904 právo výkupu tohoto podniku za podmínek v řečeném paragrafu uvedených, a dohoda z 3. března 1906 právě hned v úvodě poukazuje na toto vyhrazené právo státu, a je proto ji posuzovati jako úmluvu o provedení a uskutečnění vyhrazeného práva podle koncesní listiny v souvislosti s řečenou koncesní listinou. Podle druhého odstavce § 12 koncesní listiny nabývá stát v případě výkonu vyhrazeného práva vlastnictví železnic a jejich příslušenství v rozsahu uvedeném v § 11 téže listiny, zejména též železničního parku, za který se v případě výkupu neposkytuje zvláštní náhrada. Přikročil-li stát dohodou ze dne 3. března 1906 k provedení vyhrazeného mu práva s účinností od 1. ledna 1906, mohla žalovaná postoupiti státu jen to, co jí náleželo do roku 1940, to jest užitek vyplývající z provozu podniku, který uvedeným dnem přešel na stát. Naproti tomu stát poskytl žalované na místě užitku, o nějž byla zkrácena po dobu až do projití koncesní lhůty, rentu časově omezenou, jejíž způsob určení byl stanoven předem v § 12 koncesní listiny. Podle toho nastoupila tato renta u žalované jako ekvivalent toho, co jí roku 1940

ušlo v provozu podniku, když nemohla již využitkovati udělenou koncesi, takže tato každoroční renta se stala pro ní výnosem za to, co sama poskytne státu. Je proto souhlasiti s názorem nižších soudů o povaze této výkupní renty jako výnosu a že tu nejde o realisát základního jmění žalované. Pokud žalobkyně vytýká, že nižší soudy nepřihlédly a nezjistily, že stát podle § 2 úmluvy převzal k zaplacení beze srážky na rentu také prioritní zápůjčky z roku 1888 a 1904 v celkové výši 61,494.000 Kč, je to pro rozsouzení této pře bez významu, poněvadž je rozhodující jediné to, co žalovaná při uskutečnění vyhrazeného práva výkupu podle § 12, odst. 2, koncesní listiny státu postoupila, to jest užitek z provozu podniku, příslušící jí do roku 1940. Prvý soud správně vyložil poukazem na §§ 47 a), 13 a), 46, 51 stanov, že výrazu »provozní přebytky, provozní výtěžky, provozní přebytky respektive výtěžky« se užívá k označení pojmu čistého zisku, který vyplyne z účtů sestavených podle § 46 stanov. Poněvadž pak výkupní renta podle § 3a) dohody ze dne 3. března 1906 jest, jak dovoděno, výnosem, bylo její bilanční zařadění do zisku žalované právem učiněno za léta 1931 a 1932 ve výši nižšími soudy zjištěné a příslušela za podmínek § 47 a) stanov z ní nejdříve pětiprocentní tantiema správní radě. V tom směru stačí žalobkyni odkázati na důvody prvého soudu, z nichž se přesvědčivě podává, že usnesení valných hromad v příčině těchto tantiem, přiznaných správní radě, neodporuje ani zákonu, ani stanovám a že tu žalobkyní tvrzené zvyklosti nemají právního významu.

Čís. 16016.

Jestliže oba smluvci při sjednávání kupní smlouvy o losu československé třídní loterie nevěděli, že los, na nějž připadla výhra, byl již tažen, a chtěli uzavříti trhovou smlouvu o losu, s nímž je spojeno herní právo a naděje na výhru, nedošlo k platné trhové smlouvě (§§ 869, 1054 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 8. dubna 1937, Rv I 1153/35.)

Žalobce se na žalované losové prodejně domáhá zaplacení 1.000 Kč s přísl., jež připadly jako výhra na $^4/_8$ losu V. třídy 29. československé třídní loterie, jež žalobce koupil od této prodejny. Soud prvé stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu prvé stolice.

Důvody:

Podle zjištění nižších soudů došlo k sporné koupi čtyř osmin losu V. třídy 29. československé třídní loterie v době, kdy byl již los tažen s výhrou 2.000 Kč. Žalobce tvrdí, že při koupi nevěděl o tom, že byl tos již tažen, a také z přednesu žalované plyne, že ani druhé smluvní straně, totiž žalované prodejně, nebylo o tahu dotčeného losu při jeho prodeji nic známo. Jest tedy v souzeném sporu míti za to, že smluvní strany